

مجموعه‌ی شاهه‌شناسی

ورنانشاسی ۱

نشانه‌شناسی کاربردی

ویرایش دوم

نا تحدید نظر کلی

دکتر فرران سحودی

دانشیار داشگاه هر

نسخه

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۹	بخش اول شاهانه، متن، رمزگان، گفتمان
۱۱	فصل اول: شاهانه
۱۱	مقدمه
۱۲	شاهانه از دیدگاه سوسور
۱۸	شاهانه دیالکتیک سلب و ایجاب
۲۰	شاهانه از دیدگاه پیرس
۳۳	شاهانه و نقش شاهانه‌ای
۳۵	پساساحت‌گرایان و مفهوم شاهانه
۳۹	شاهانه‌شناسی و جایگاه آن در میان علوم
۴۴	خلاصه‌ی مطلب
۴۷	فصل دوم: گذر از شاهانه به متن
۴۷	مقدمه
۴۸	روابط هم‌میشی و متداعی
۵۲	استعاره، محار، محار مرسل، کنایه
۶۹	شاننداری
۷۱	معنای 'صریح'، معنای صمعی و اسطوره
۸۷	اقتصاد سیاسی شاهانه، وانموده، فرو و واقعیت
۹۳	خلاصه‌ی مطلب

۱۸۵	بحث دوم: نشانه‌شناسی لایه‌ای	۹۵	فصل سوم: متن
۱۸۷	فصل ششم: نشانه‌شناسی لایه‌ای	۹۵	مقدمه
۱۸۷	ناریبی برحی مفاهیم	۹۶	متن از دیدگاه زبان‌شناسی متن
۱۹۴	نشانه به مثابه‌ی متن؛ ناریبی مفهوم نشانه	۱۰۶	متن از دیدگاه ساختگرایان
۱۹۸	متن	۱۱۴	متن از دیدگاه پس‌ساختگرایان
۲۰۴	ساختار سلسله‌مراتی متن و نشانداری سلسله‌مراتی	۱۴۱	خلاصه‌ی مطلب
۲۰۹	نافت، نافت‌ساری و نافت‌ردایی		
۲۱۸	رسانه	۱۴۳	فصل چهارم: رمرگان
۲۳۷	انرار	۱۴۳	مقدمه
۲۴۰	رمرگان	۱۴۴	رمرگان، رمرگان‌های خاص و بیش‌رمرگذاری
۲۴۱	دانش شاحتی	۱۴۷	نارت و رمرگان‌های پنج‌گانه
۲۴۵	خلاصه‌ی مطلب	۱۵۱	طبقه‌بندی‌های دیگر
		۱۵۷	رمرگان‌های سیستمی و رمرگان‌های فرایندی / دیدگاه اکو
۲۴۹	فصل هفتم: ارریانی و نتیجه‌گیری	۱۶۳	خلاصه‌ی مطلب
۲۴۹	مقدمه		
	نشانه‌شناسی لایه‌ای و مفاهیم دلالت صریح، دلالت صمی	۱۶۵	فصل پنجم: گفتمان
۲۵۰	و اسطوره	۱۶۵	مقدمه
۲۵۵	نشانه‌شناسی لایه‌ای و مفاهیم تشبیه، استعاره، محار و کنایه	۱۶۶	گفتمان‌های قیاس‌ناپذیر
۲۶۹	انواع نشانه	۱۶۹	تحلیل انتقادی گفتمان
۲۷۱	نتیجه‌گیری	۱۷۰	یک مشکل روش‌شاحتی
۲۷۷	کتابنامه	۱۷۶	نشانه‌شناسی انتقادی
۲۸۳	نمایه	۱۸۲	خلاصه‌ی مطلب

فصل اول

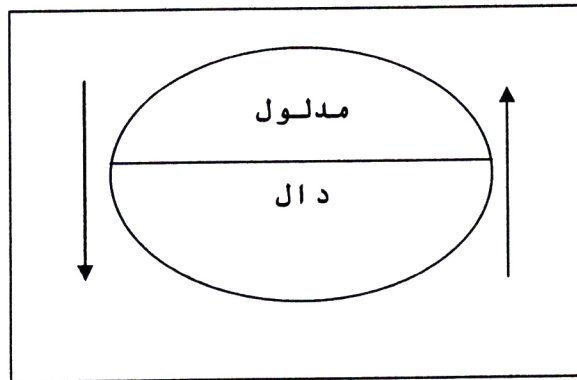
نشانه

مقدمه

در این فصل به بررسی بیاد‌ی‌ترین مفهوم در شاه‌شاسی یعنی 'شاه' خواهیم پرداخت ابتدا مفهوم شاه را از دیدگاه بیانگذاران علم شاه‌شاسی یعنی سوسور و پیرس معرفی خواهیم کرد تا طرح بحثی تحت عنوان 'شاه دیالکتیک سلب و ایجاب' می‌کوشیم تصویر روشن‌تری از دیدگاه سوسور ارائه کنیم و ابعاد تازه‌ای به نظریات او بدهیم سپس با ارائه‌ی دیدگاه امرتو اکو درباره‌ی نقش شاه‌ای و همچنین نظرات پسا‌تئگرایان در نقد دیدگاه‌های سوسور و سبب افکار پیرس به تحولات نظری در این حوزه خواهیم پرداخت همان‌طور که پیشتر بیان کرده شد در بخش دوم کتاب، یعنی بخش شاه‌شاسی لایه‌ای در جریان نارحوانی و نارتعریف ماهیم بیاد‌ی‌ شاه‌شاسی به مفهوم شاه از منظر شاه‌شاسی لایه‌ای نارخواهیم گشت

نشانه

مفهوم است که معمولاً مجردتر می‌نماید " (سوسور ۱۳۷۸، ص ۹۶) " نشانه کلتی است ناشی از پیوند بین دال و مدلول (سوسور ۱۹۸۳، ص ۶۷) رابطه‌ی بین دال و مدلول را اصطلاحاً 'دالت' می‌نامند و این رابطه در نمودار سوسوری با پیکان نشان داده شده است علاوه بر این پیکان‌ها حطی افقی در این نمودار دیده می‌شود که دو عنصر درونی نشانه را از هم جدا می‌کند

نشانه حاصل انطاق این دو عنصر، یعنی دال و مدلول است نشانه همیشه دو رو دارد دال بدون مدلول، یا به عبارتی دالی که به هیچ مفهومی دلالت نکند، صدایی گنگ بیش نیست و مدلولی که هیچ صورتی (دالی) برای دلالت بر آن وجود نداشته باشد امکان ندارد، قابل دریافت و شاحت نیست سوسور تأکید کرده است که صدا و اندیشه (یا دال و مدلول) درست مانند دو روی یک برگ کاعد از هم حدایی ناپدیدند (همان، ص ۱۱۱) این دو سوی نشانه به واسطه‌ی یک 'پیوند متداعی' ارتباط تنگاتنگ دهی دارند، "هر یک آن دیگری را راه می‌اندازد" (همان، ص ۶۶) از دید سوسور این دو وجه نشانه وابستگی متقابل به یکدیگر دارند و هیچ یک مقدم بر دیگری نیستند نشانه محال است که از لفظ بدون معنی و یا معنی بدون لفظ تشکیل شده باشد دو

فردیای دو سوسور، ربا نشاس سویسی و چارلر ساندرر پیرس فیلسوف آمریکایی که کم و بیش در یک دوره‌ی تاریخی می‌ریسته‌اند بیانگذاران اصلی آن چه امروز با نام نشانه‌شناسی نامیده می‌شود، هستند اگرچه پس از سوسور و هم چنین پیرس تحولات گسترده‌ای در مباحث نشانه‌شناسی صورت گرفته است و مابنی فکری ایان در حوره‌های متفاوتی گسترش یافته است، کماکان الگوهایی که سوسور و پیرس از مفهوم نشانه به دست داده‌اند، اعتبار بیادای خود را حفظ کرده است و مسای تحولات بعدی بوده است لذا در ادامه‌ی این بحث بحث مفهوم نشانه از دیدگاه سوسور و سپس پیرس ارائه خواهد شد و در موارد لازم به نقاط اشتراک و افتراق دیدگاه این دو اندیشمند اشاره خواهیم کرد

نشانه از دیدگاه سوسور

سوسور الگویی "دو وجهی" یا دو قسمتی از نشانه ارائه می‌کند از دید او نشانه تشکیل شده است از

- دال^۱، تصور صوتی
  - مدلول^۲، مفهومی که دال به آن دلالت^۳ می‌کند، یا تصور مفهومی
- از دید سوسور "نشانه‌ی ربانی به یک شی را به یک نام، بلکه یک مفهوم را به یک تصور صوتی پیوند می‌دهد تصور صوتی آوایی مادی نیست که حس‌ی فیزیکی داشته باشد، بلکه اثر دهی این آواست و حواس ما نمایشی از آن را ارائه می‌دهد، نشانه‌ی ربانی محسوس است و اگر بر آن می‌شویم که آن را 'مادی' نامیم، تنها به همین معنی و برای تقابل با وجه دیگر تداعی، یعنی

1 signifier
2 signified
3 signification